

Esimene „Kevade” raamatu põhjal mängitud lavastus Viljandi „Ugalas” 1936. aastal, tuli vaatajate ette „Tootsi lood” nime all. Nagu pealkirjastki võib järeldada, oli lavastuse põhirõhk pandud Tootsi viguritele, mis ei püüdnudki tungida Lutsu esikteose sügavusse. Ehkki lavastust mängiti vaid kahel korral, 356 vaatajale, oli see vaid eellugu järgmistele „Kevade” lavateostele, mille populaarsus ja vaatajatenumbrid olid juba kümneid kordi suuremad.

„Kevade” võidukäik teatrilaval algas 7. veebruaril 1937, kui Draamateatris esietendus Andres Särevi dramatiseeritud „Kevade” Leo Kalmeti lavastuses. Lavastuse ülesehitus põhines lustakal vembumehel Tootsil, keda tookord mängis Mari Möldre (109 etendust, 29 715 vaatajat, lisaks 1942. ja 1943. aastal antud 44 etendust).

“Kevade” Eesti teatris

1936	Ugala, lavastaja Ants Viir
1937/1941	Draamastuudio teater, Leo Kalmet
1938	Kuressaare teater, Riivo Kuljus
1938	Vanemuine, Juhan Kull
1941	Narva töölisteater, Aleksander Keller
1953	Vanemuine, Gunnar Kilgas
1954	Draamateater, Kaljo Kiisk, Kulno Süvalep
1958	Turu Linnateater, Jouko Paavola
1967	Vanemuine (koomiline ballett), Ida Urbel
1969	Noorsooteater, Voldemar Panso
1980	Läti Riiklik noorsookirjandusteater, Mikk Mikiver
1984	Noorsooteater, Kalju Komissarov ja Kalju Orro
1991	Estonia (muusikal), Sulev Nõmmik
1996	Pärnu Endla, Aare Laanemets
2002	Ugala, Toomas Lõhmuste
2005	Eesti Draamateater, Priit Pedajas
2009	Vanemuine (tantsulavastus) Ruslan Stepanov

Kui mõelda eelmistele 16-le lavastusele, siis ei pruugi enam imeks panna, et ka sellises tantsulavastuse vormis võiks „Kevade” olla täiesti loomulik, äratuntav ning samas üllatusi pakkuv. Kõigist eelmistest lavastuskihtidest oli lahti lastud. Laval maaliti Paunvere ainetel vaid vihjelisi pildikesi, romaani olulised tegelased ja kesksed sündmused olid pelgalt markeeritud. Lavastuses olid peamised rollid jäetud välismaalastest tantsijate kanda. Kaks suurepäraseid ideed olid veel „kahestunud” Lible, kus laval tõepoolest kaks Liblet, Aivar Kallaste ja Janek Savolaineni kehastuses, omi asju ajasid ning kandle asemel elektrikitarri tinistav Imelik klassi astudes hoobilt kõigi tähelepanu võitis. Ardo Ran Varrese muusika kujutas endast isikupärast ja leidlikku helipilti, mis polnud tantsule pelk saatja, vaid pigem aktiivne lavapartner, mis andis võtme laval toimuva mõistmiseks. Muusikas oli lisaks ootuspärasele helikeelele kasutatud ka argiseid helisid lapsekohast pudelikolinani ning see kõik kokku tegi „Kevade” muusikast värske, napi ning ka iseseisvalt köitva teose. Vanemuise „Kevade” polnud nostalgiline lapsepõlvemeenusus, vaid pigem projektsioon tulevikku, kus maailma demograafilise olukorra tõttu võib-olla kõnnivadki Maarjamaal ühel hetkel ringi asiaatidest koolipoisid. Vanemuise „Kevade” näitas selgelt, et isegi kui nii peaks minema, pole meil tegelikult suurt midagi karta. Tõupuhtasse rahvuslusse kinnijäämine ei pruugi olla väärtus omaette. Kui tüvitekstide tundmise näol on eesti kultuuri juured piisavalt kindlalt sügaval maas, inimeste mälus või hinges, innustavad need juured ka siia saabuvald võõraid.

Järgmiste „Kevadeten”!